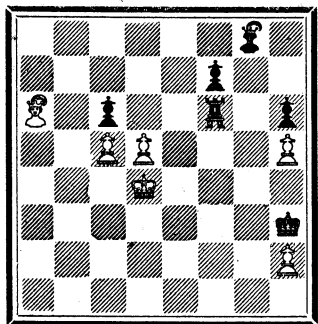
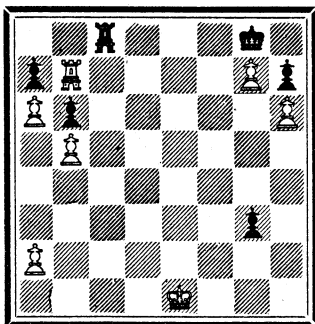

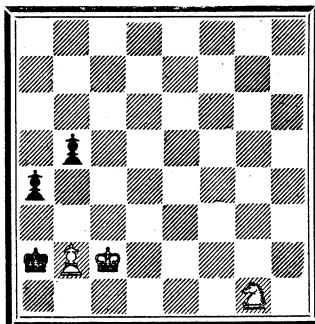
TANULMÁNYOK

174. F. Sz. BONDARENKO és
SZ. KAKOVIN (Szovjetunió)

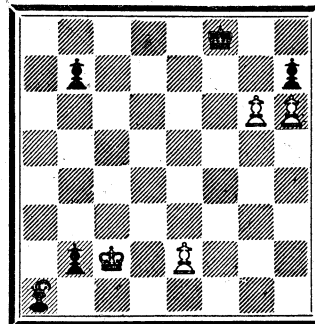
Világos nyer

175. BAUER PÉTER
(Budapest)

Világos nyer

176. FRANKL JÓZSEF
(Kaposvár)

Világos nyer

177. GRATZER GYÖRGY
(Budapest)

Világos nyer

A magyar szóhasználat egyazon „végjáték” kifejezéssel illeti a sakkjátszma befejező részét, valamint a feladványszerző hasonló jellegű alkotását. Utóbbit inkább megkülönböztetést, mint kritikai fokmérőként „művészi” végjátéknak is nevezzük. Eppen az a körülmény, hogy a „művészi” jelző egyben értékelést fejez ki, arra mutat, hogy a közös szóhasználat egyáltalában nem szerencsés.

A „tanulmány” kifejezés („művészi végjáték” helyett) nyelvünkben eddig nem vert gyökeret. Ennek okát abban látjuk, hogy a „végjáték” szó szorosabb kört határoz meg; a „tanulmány” kifejezés általánosabb. Ha azonban e két szó jelentését a sakkon belül vizsgáljuk, azt kell megállapítanunk, hogy a „végjáték” kifejezés félreérthető, utóbbi viszont nem. Mondhatnánk, hogy minden feladvány „tanulmány”; ez azonban csak előny, mert e kifejezés a végjátékot — mint műalkotást — a feladványok fogalomköréhez hozza közelebb.

A fentiekben felvett kérdés nem újként, sőt nem is sajátosan magyar probléma. Érdekes azonban, hogy míg a mi nyelvünkben a művészi és gyakorlati végjáték félreérthetetlen megkülönböztetésére eddig nem került sor: számos külföldi nyelvben ez már megtörtént. Így például az orosz nyelvben a gyakorlati játszma befejező részére a német „Endspiel”, a művészi végjátékra viszont a latin eredetű „étюд” kifejezést alkalmazzák; utóbbi szó szerinti fordítása: tanulmány. Ugyanez a megkülönböztetés sok más nyelvben is megfigyelhető. Gyakorlati végjáték franciául „fin de partie”, angolul „end-game”; művészi végjáték a német nyelvben „Studie”, a franciában „étude”, az angolban „study”. Ime: végig ugyanaz a szóhasználat.

Semmi okát nem látjuk annak, hogy nyelvünkben a „tanulmány” műsót miért ne honosítsunk meg. Allandó alkalmazásához csak egy kell, a megszokás. Eppen ezért a Magyar Sakkfeladvány Bizottság határozata értelmében rovatunkban átterünk használatára s ezúton kérjük fel a rovatvezető, sakkírók testületét, kövessék példánkat.

OKTÓBERI MEGFEJTESEK

153. Fritz. 1. He7! Kh8! (1. —, Kf8? 2. He6 matt) 2. Hd5!, Vf8! (2. Vg6? 3. Hg6? után világos két húszárral a kevéssé előrehaladt gyaloggal szemben nyer) 3. Fe8, Kh7 4. Kd7! Vh8 (egyéb lépésre elvesz a vezér) 5. Fg6 matt. Érdekes lépéskényszer. (8 p.)

154. Marysko. 1. He4! (1. Hf3? vagy Hh3? — 1. —, Kg4 2. h6, Hf7! döntetlen; 1. He6? — 1. —, Ke6 2. Kh8; Kf7 ugyan csak döntetlen), Kg4 (1. —, Ke4 — 2. Kh8; Kf5 3. Kg7 nyer. 1. —, Hf7 — 2. Kg7, He5 3. h6, He6 4. h7 ugyancsak nyer, mert sötét lépéskényszerben van) 2. Hf6!, Kf5! 3. Kg7, Kg5 4. h6, He6 5. h7, Kf5 6. He4 és nyer. Finom tempójáték, kis anyag mellett is tartalmas tanulmány. (10 p.)

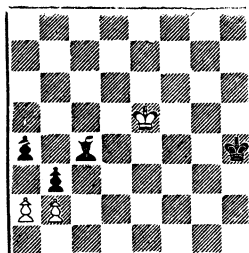
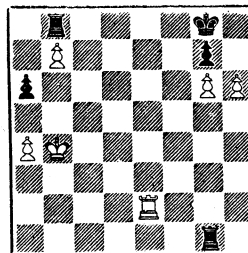
155. Korányi. 1. b7. h2 2. b8V, h1V 3. Ve5!, Vd5! (3. —, Kb6 — 4. dcs: nyer) 4. Vd5!, Kd5: (eddig az előjáték, most kezdődik a párharc) 5. Ke7!, h3 6. f7, h2 7. f8V, h1V 8. Va8! nyer: 5. —, g3 ... 7. —, g1V — 8. Va8!, Kc5 v. d4 (8. —, Kd5 9. Ve4 matt) 9. Va7! nyer: 5. —, cd3: ... 7. —, d1V — 8. Vd8! nyer: 5. —, c3 ... 7. —, c1V — 8. Vd8!, Kc5 (8. —, Kc5 9. Vd6!, Kf5 10. Vf6 matt) 9. Vc7 v. c8! nyer:

5. —, b3 ... 7. —, b1V — 8. Vd8!, Kc5 9. Vd6!, Kb5: 10. Vb8! nyer: 5. —, a3 ... 7. —, a1V 8. Va8!, Kc5 9. Vc6!, Kd4 10. Vf6! nyer. Ez utóbbi változatban azonban úgy látszik, mellékfolymatás van: megv. 8. Vf7!, Kc5 9. Vc4!; Kb6 10. d4! (a legjobb sötét örökös sakk fenyegetése ellen). Vh1 11. Kd6, Vf3! 12. Vc5!, Kb7 13. Vc7!, Ka8 14. d5, Vf6! 15. Kc5, Vf2! 16. Kc6, Vf6! 17. d6 stb., vagy más hasonló folymatás is. Várjuk a szerző ellenvéleményét, vagy ha szükséges, a javítást; mert egyébként az ötszörös vezérnyerés (112. sz. tanulmány. 1955. V. hó) csúcsteljesítményét (e mű hat-szoros vezérnyerést mutat be) egyelőre nem tekinthetjük megdöntöttnek. (Az elemzés pontosságától függően 6–10 p., a mellékfolymatásért külön 2 p.)

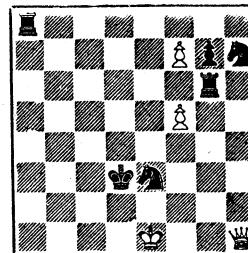
156. Lamoss. 1. Fd7, Bd5 2. Fh3!, Bh5! (2. —, Bd3: 3. Ff5!) 3. Fg2!, Fd5 4. Kg6, Be5 5. d4, Be6! 6. Kf7, Be4! 7. Kf6, Bd4. 8. Kc5 és döntetlen. 6. —, Kc6 esetén 7. b7!, Be4! 8. Kf8, Bh4! 9. b8H! ugyancsak döntetlen Igen érdekes, hogy olyan kitűnő lejtők, mint Korányi Attila és Vándorly József megfeythetlennék jelzik a végjátékot. Ők ugyanis 4. —, Be5 után 5. Kf6 folymatást adják meg (5. d4 helyett), amire 5. —, Be6! 6. Kf7, Kc6 7. b7, Be4!, majd 8. —, Bb4: után sötét valóban nyer. De miért mellőzik nevezett lejtőink a kézenfekvő 5. d4-es folymatást? Véleményünk szerint azért, mert 5. —, Fe4!-től tartanak; erre azonban 6. Kf6, Be8 7. Kf7 ismét döntetlent tart. (Az elemzés pontosságától függően 6–10 p.)

VERSENYBÍRÓI JELENTÉS

a Magyar Sakkélet 1954. évi előközléses végjáték versenyről

I. díj
KORÁNYI ATTILAb) söt. Kh5-re helyez.
DöntetlenII. díj
LAZÁR JÁNOS

Döntetlen

III. díj
KORÁNYI ATTILA

Döntetlen

A végjátékrovatban 17 szerzőtől 44 feladvány jelent meg, ebből 15 hibásnak bizonyult, 16 pedig a jelen verseny színvonalát nem éri el. A megmaradó 13 végjátékra vonatkozó döntésem a következő:

1. díj: 13. a) és b) sz. Korányi Attila. A gyakorlati jellegű ikerhadállásban a megoldás lényeges megváltoztatását megtagadva egyszerűséggel éri el a szerző.

2. díj: 84. sz. Lázár János. Világos bástyával két változatban kikényszerített pattállás említésre méltó teljesítmény. Különösen sikerült a 2. —, Bb1 után előálló változat.

3. díj: 36. sz. Korányi Attila. A modern végjáték követelményeit kielégítő mű, melyben a drámai küzdelem végül is békés döntetlenben oldódik fel.

1. dics.: 48. sz. Kassai Richárd. Meszteri módon szerkesztett hadállásban világos zavaró sakkjai 23 lépésben keresztül érvényesülnek.

2. dics.: 57. és 85. sz. Lindner László. (Megosztva.) A szerző által „kisajátított” témának, új világos vezérrel új sötét vezér lenyérésének ábrázolása csiszolt szerkesztésben.

3. dics.: 44. sz. Löwenton S. Elméleti értékű adalék a különböző színű futók küzdelméhez.

4. dics.: 12. sz. Miskei József. A szerző egyszerű eszközökkel mutatja be csökkent értékű tiszt átváltozását. Elismerés sorrend nélkül:

29. sz.: Matzner István.

63. sz.: Kassai Richárd.

64. sz.: Lázár János.

86., 87. sz.: Sziráki Géza.

A fenti döntés — felszólamlás hiányában — a közléstől számított 3 hónap múlva válik jogerőssé.

Budapest, 1955 november 19.

Bakai Béla versenybíró

A díjnyertes végjátékok megfejtése:

Korányi: a) 1. ab3:!, Fb3: 2. Kf4!, Kh5 3. Ke3, Kg4 4. Kd2, Kf4 5. Kcl, Fa2! 6. Kc2, Ke4 7. b4!; a3 8. Kc3, Kd5 9. b5, c5 10. b6, Kb6: 11. Kb4 döntetlen. (A 6. lépéstől kezdve a lépések felcserélhetők.) 1. a3? veszít 1. —, Kg3! miatt és a sötét király behatol c1-re. A b) állásban viszont 1. a3!, Kg4 2. Ke4, majd Ke3 4. Kd2 5. Kcl döntetlen. Itt ab3: nem jó 1. —, Fb3 2. Kf4, Kg6 3. Ke3, Kf5 4. Kd2, Ke4 5. Kcl, Fa2! 6. b4, a3 miatt.

Lázár: 1. h7+, Kh8 2. Ka5!, Bg6: 3. Bc2!, Kh7 4. Bc8, Bb7: 5. Bh8+, Kh8: patt; 2. —, Bb1 3. Be6!, B1b7: 4. Bb6!, Bb6: patt.

Korányi: 1. fg6:, Ba2!! (1. —, Ba4+ 2. Kf2, Bh1: 3. gh7: ugyancsak döntetlen.) 2. Vh5!, Hg5: 3. Vd1+!! (3. f8V? Ba4+ 4. Kf2, He4+ 5. Kf3, Bf1 matt). Hd1: 4. f8V, Hf3+!! 5. Vf3+!; He3 6. Ve4+!! (6. Vh5?, Bb2! és sötét nyer). Ke4: patt.